

Міністерство освіти і науки України
Криворізький державний педагогічний університет
Кафедра історії України та правознавства
Кафедра всесвітньої історії
Музей історії навчального закладу (КДПУ)

До 90-річчя
Криворізького державного
педагогічного університету

До 90-річчя
започаткування підготовки істориків
при КДПУ (КІО, КДІП)

ІСТОРИЧНА ОСВІТА В КРИВОРІЗЬКОМУ ПЕДУНІВЕРСИТЕТІ: ОСОБИСТІСНИЙ ВИМІР

*Збірник історико-біографічних розвідок
та мемуарних матеріалів*

Збірник засновано 2020 року

Випуск 1

Кривий Ріг — 2020

ЖИТТЯ, ВІДДАНЕ ІСТОРІЇ (професор І. Д. Камчугова)

О. І. Кожухар,

канд. іст. наук, доцент

Криворізький державний педагогічний університет

Анотація. Стаття присвячена окремим етапам життєвого шляху, професійної і наукової діяльності доктора історичних наук, професора Камчугової Ірини Дмитрівни.

Ключові слова: преса, Криворізький педагогічний, доктор історичних наук, професор.

Камчугова Ірина Дмитрівна народилася 16 травня 1940 р. в російському місті Іваново. Там закінчила середню школу, а у 1963 р. — літературний факультет Іванівського педагогічного інституту. Спеціальність згідно з дипломом — вчитель російської мови та літератури.

І. Д. Камчугова ще в шкільні роки писала замітки до шкільних стінгазет та місцевих видань. У 1963–1976 рр. працювала літературним співробітником, відповідальним секретарем, головним редактором кількох газет та журналів рідного міста. Одночасно активно займалася науковою роботою, працюючи над підготовкою і написанням кандидатської дисертації. У грудні 1975 р. І. Д. Камчугова успішно захистила дисертацію, присвячену аналізу ролі преси в мобілізації трудящих тилу на допомогу фронту в роки Великої Вітчизняної війни (на прикладі Верхнього Поволжя). У червні 1976 р. їй було присвоєно наукову ступінь кандидата історичних наук [4].

В кінці серпня 1976 р. І. Д. Камчугова разом з родиною переїхали до Кривого Рогу. З 1 вересня 1976 р. вона розпочала свою викладацьку і наукову діяльність у Криворізькому державному педагогічному інституті на посаді асистента кафедри, з грудня 1976 р. по грудень 1981 р. — старшого викладача, з грудня 1981 р. по листопад 1991 р. — доцента кафедри історії. 28 вересня 1983 р. І. Д. Камчуговій було присвоєно вчене звання доцента по кафедрі історії [5].

З листопада 1991 р. по серпень 1994 р. І. Д. Камчугова займала посаду завідувача кафедри політичної історії і багато енергії віддала перебудові кафедри в перші роки незалежності України, переходу на нові концептуальні підходи до викладання навчальних курсів, складання планів семінарських занять тощо [2].

І. Д. Камчугова наполегливо займалася науковою роботою, працюючи над написанням докторської дисертації. У вересні 1991 р. у спеціалізованій раді Київського державного університету ім. Т. Г. Шевченка вона успішно захистила дисертацію на здобуття наукового ступеня доктора історичних наук на тему «Партиїно-советская печать Украины в системе социально-экономических отношений 20–30-х годов». За спогадами доцента В. Г. Москаленка, члени Вченої ради та всі присутні аплодували їй за новаторський підхід у дослідженні складних процесів, які відбувалися в економіці та соціальній сфері того часу [1]. За результатами дисертаційного дослідження І. Д. Камчугова опублікувала 2 монографії і 15 наукових статей.

11 грудня 1991 р. рішенням Вищої атестаційної комісії при Раді міністрів СРСР І. Д. Камчуговій було присвоєно наукову ступінь доктора історичних наук У 1993 р. І. Д. Камчугова отримала вчене звання професора по кафедрі історії [5].

З вересня 1995 р. по серпень 1998 р. І. Д. Камчугова займала посаду професора кафедри теорії, історії та гри на музичних інструментах музично-педагогічного факультету [4].

І. Д. Камчугова з вересня 2000 р. і до виходу на пенсію 28 серпня 2008 р. працювала професором кафедри всесвітньої історії [3].

Для майбутніх істориків І. Д. Камчугова викладала курс «Історія Стародавнього Сходу», розробила авторський спецкурс «Біблія як історичне джерело», який було включено до навчального плану.

В цей період професор І. Д. Камчугова підготувала і видала монографію «Библия как великий памятник культуры (Некоторые аспекты проблемы)», більше 30 наукових і науково-методичних статей, навчально-методичних посібників, методичних рекомендацій і довідників. Серед них «Древний Египет: мифы, боги, люди» (2003 р.), «Особенности декоративно-прикладного искусства Японии» (2003 р.), «Древний Восток: краткий справочник» (2004 р.), «Религия древних египтян и ее влияние на другие народы» (2004 р.), «Библизмы и наше время», «Древнеегипетская «Книга мертвых» и Библия: созвучие некоторых элементов» (2005 р.), «Библейские мотивы в творчестве А. С. Пушкина» (2006 р.), «Египетские мотивы в библейском сюжете об Иосифе и его братьях» (2007 р.) та ін. Професор І. Д. Камчугова була членом редколегії збірників наукових праць «Україна: минуле і сучасність» (2001 р.), «Україна і світ» (2005 р.).

І. Д. Камчугова, на думку кандидата історичних наук, доцента кафедри всесвітньої історії В. О. Ветохіної, була взірцем тактовності,

відзначалася гуманним і ввічливим ставленням як до колег, так і студентів. Студентів вражала манера подачі матеріалу — некваплива, ґрунтовна, з глибокими виваженими узагальненнями і висновками.

За спогадами колишнього студента, нині кандидата історичних наук, доцента А. В. Тарасова, кожна лекція професора І. Д. Камчугової перетворювалася на справжнє відкриття. І вже після завершення навчання в університеті, перебуваючи в Ізраїлі на семінарі працівників освіти України, з великим задоволенням згадував заняття Ірини Дмитрівни.

Колишній студент, а нині кандидат історичних наук, старший викладач кафедри історії України та правознавства Р. П. Шляхтич згадує, що Ірина Дмитрівна була особливо вимогливою передусім до себе. «Вона ніколи не дозволяла собі зробити щось поверхово, тому її лекції відзначалися змістовністю та глибиною. Вона дуже цікаво розповідала історію Стародавнього Єгипту чи Месопотамії і всі студенти її уважно слухали та нотували нову для них інформацію.

Цікавими були її заняття з історії культури Стародавнього Сходу. Кожне таке заняття супроводжувалося візуальним матеріалом, ілюстраціями або картами. Майже завжди під час таких занять студенти знайомилися з різними творами мистецтва давніх єгиптян, індійців, китайців та інших народів світу. Під час відповідей на семінарських заняттях Ірина Дмитрівна завжди вимагала від студентів будувати свою відповідь хронологічно та послідовно, користуватися картою, складати порівняльні таблиці та схеми. Таким чином вона формувала історичне мислення у майбутніх вчителів історії. Довід, який отримав під час її занять, використовую сьогодні вже як викладач історії».

Завжди вражала велика чуйність Ірини Дмитрівни до молодих викладачів. Автор цих рядків відчув це на собі — саме вона допомогла мені адаптуватися у новому колективі. Перебуваючи на посаді завідувача кафедрою, я завжди відчував підтримку і допомогу Ірини Дмитрівни. Її поради завжди були слухними і своєчасними. В подальшому професійна наполегливість І. Д. Камчугової, знання своєї справи слугували мені чудовим взірцем.

Всім своїм життєвим шляхом: від літературного співробітника, редактора газет до доктора історичних наук, професора, завідувача кафедрою Ірина Дмитрівна Камчугова пронесла неугасимий інтерес до дослідження історії і зуміла передати його колегам та багатьом поколінням студентів.

Література та джерела

1. Затульний Т. Жива історія: про І. Д. Камчугову — професора історії. Червоний гірник. 2010. № 72. С. 2.
2. Криворізькому державному педагогічному університету — 70. Кривий Ріг, 2000. 152 с.
3. Професори Криворізького педагогічного. Кривий Ріг, 2015. 204 с.
4. Особова справа Камчугової І. Д. Архів КДПУ.
5. Сокіряка С. А., Пастушенко Л. П. Камчугова Ірина Дмитрівна — доктор історичних наук, професор. Енциклопедія сучасної України. Київ. 2012. Т. 12 (Кал-Киї). С. 132.